האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי [א]ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אין תחתיו ואם תמצא לומר תחתיו ספק באונס ספק ברצון לא צריכא [ב]באשת כהן ואיבעית אימא [ג]באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוה קידושין פחותה מבת ג' שנים ויום אחד מאי קמ"ל תנינא [ה][ד]האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני היא מותרת בקרוביו והוא אסור בקרובותיה מהו דתימא התם דודאי קים ליה אבל הכא מיקם הוא דלא קים ליה קמ"ל ומי אמר רבי אלעזר הכי והאמר רבי אלעזר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה וכמעשה שהיה ותסברא מעשה שהיה בקינוי וסתירה הוה ועוד מי אסרוה הא לא קשיא הכי קאמר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה ממעשה שהיה דלא הוה קינוי וסתירה ולא איתסרא מכל מקום קשיא קינוי וסתירה אין פתח פתוח לא ולטעמיך קינוי וסתירה אין עדים לא אלא הכי קאמר [ה]אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים [ו]וקינוי וסתירה אפילו בעד אחד נמי ופתח פתוח כשני עדים דמי וכי תימא מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה [ז]התם אונס הוה ואיבעית אימא כי הא דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן
כל

האומר פתח פתוח מצאתי. וטענת דמים אין לו כגון שהיא ממשפחת דורקטי שאין להם דם בתולים כדלקמן (דף י:) או שנאבדה ממנו מפה ולא ידע אם היה דם אם לאו אבל זאת ברורה לו שפתח פתוח מצא: **נאמן לאוסרה עליו.** ואע"פ שאין הדבר הזה יכול להתברר אלא על פיו לגבי נפשיה הוי מהימן לשוייה עליה חתיכה דאיסורא אבל להפסידה כתובתה לא מהימן: **ואמאי.** מיתסרא עליה אפי' אי מהימנת ליה דנבעלה: **ספק תחתיו.** משנתארסה זינתה: **ספק אין תחתיו.** אלא קודם שנתארסה זינתה: **ספק באונס.** ואנוסה שריא באשת ישראל כדלקמן (דף נא:) והיא לא נתפשה: **באשת כהן.** שהאונס אסור בה הלכך חד ספק הוא: **פחותה מבת ג' שנים.** ועכשיו היא גדולה ופיתויה פיתוי ואינו אונס הלכך חד ספק איכא ספק אונס ספק רצון אבל ספק תחתיו ספק אין תחתיו ליכא שאילו נבעלה קודם לכן היו בתוליה חוזרים כדתנן במסכת נדה (דף מד:) פחות מכאן כנותן אצבע בעין שהדמעה יוצאת וחוזרת: **מאי קמ"ל תנינא.** שאדם נאמן על עצמו לאסור לו את המותר על פיו: **הוא אסור בקרובותיה.** באמה ובתה ואחותה דשוינהו אנפשיה חתיכה דאיסורא: **והיא מותרת בקרוביו.** שהרי אינה מודה בקידושין. ובמסכת קידושין [סה.] מוקמינן לה באומר קידשתיה בפני עדים והלכו להם למדינת הים: **דודאי קים ליה.** שקידשה: **אבל הכא.** אימא מתוך שפנוי היה ואינו בקי מיקם הוא דלא קים ליה כסבור שמצא פתח פתוח ואינו כן ולא תיאסר קמשמע לן: **ומי אמר רבי אלעזר הכי.** דאשה מונה נאסרת על פי בעלה: **קינוי.** שאמר לה אל תסתרי עם פלוני: **וסתירה.** שבאו עדים שנסתרה עמו אחר קינוי: **וכמעשה שהיה.** דבת שבע: **ותסברא.** דהכי א"ר אלעזר מעשה שהיה מי הוה ביה קינוי: **ועוד מי אסרוה.** על אוריה דאילו נאסרה על אוריה נאסרה אף על דוד דקיימא לן (סוטה דף כז:) כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל: **הא לא קשיא.** כלומר משום הא קושיא לא תדחייה לרבי אלעזר: **הכי קאמר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה ממעשה שהיה.** ממעשה דבת שבע אנו למדין כן שלא היה שם קינוי וסתירה ולא אסרוה: **עדים לא.** בתמיה. אפי' יש עדים שזינתה שמא אינה נאסרת בלא קינוי והא כתיב (דברים כד) כי מצא בה ערות דבר ועוד הא לא נתפשה אסורה: **אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד.** דיליף (סוטה דף ג:) דבר דבר מממון: **וקינוי וסתירה.** אם יש עדים שקינא לה ויש עדים שנסתרה אחר קינוי: **אפי' בעד אחד.** אפי' אין בטומאה אלא עד אחד נאמן דכתיב (במדבר ה) ועד אין בה ואמר מר (סוטה ב:) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים וקאמר רחמנא עד אין בה תרי אלא חד והיא לא נתפשה אסורה ברגלים לדבר שזינתה שהרי קינא לה ונסתרה ועד אחד מעידה שהיא טמאה. ומהשתא לא תקשי לך דרבי אלעזר דפתח פתוח לאוסרה על עצמו כשני עדים דמי שהרי דבר ברור הוא לו שנבעלה: **מפני מה לא אסרוה.** על דוד שהרי עדים הרבה ידעו:
גט

האומר פתח פתוח מצאתי כו'. פירש בקונטרס דטענת דמים לא קאמר כגון שנאבדה המפה או שהיא ממשפחת דורקטי שאין להם דמים ור"ת מפרש דבוגרת ומוכת עץ אין להם דמים אבל אין פתחן פתוח ויכול לטעון טענת פתח פתוח וקשה לפר"ת דאמרי' באלו נערות (לקמן לו. ושם:) ובוגרת אין לה טענת בתולים והאמר רב בוגרת נותנים לה לילה ראשונה ומשני אי דקא טעין טענת דמים ה"נ הכ"ע דקטעין טענת פתח פתוח משמע דפתחה פתוח ויש לה דמים וי"ל דר"ת גרים כגירסא ראשונה שהיתה בספרים [ג]אי דקא טעין טענת פתח פתוח הכי נמי הכ"ע דקא טעין טענת דמים וה"פ והאמר רב בוגרת נותנין לה לילה הראשונה ומדתלינן כל הלילה בדם בתולים משמע דאיכא בוגרת דאית לה דם בתולים טובא אם כן אי אפשר לגוש בוגרת שלא יהא פתחה סתום אפילו אין לה דמים וא"כ יש לה טענת בתולים בפתח פתוח ומשני אי דקטעין פתח פתוח ה"נ דיש לה טענת בתולים הכ"ע דלית לה טענת בתולים בטענת דמים משום דאיכא בוגרת דדמיה כלין ומיהו בירושלמי משמע לא כפר"ת דקאמר התם ר' יונה בשם ר' קריספא בוגרת כחבית פתוחה של יין ויש לייסב לענין דמים קאמר משום דסתם חבית סתומה לעולם יש בה יין שאין דרך לסתום חבית ריקנית אבל חבית פתוחה פעמים יש בה יין פעמים אין בה יין כך בוגרת פעמים אין לה דמים פעמים יש לה ומשום הכי אין לה טענת דמים כדפר"ת וכדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות נט. ושם) פרט לבוגרת שכלו בתוליה: **לא צריכא באשת כהן.** וא"ת ונוקמה אחזקתה שהיא כשרה לכהונה ונימא דלאו תחתיו זינתה וי"ל דאדרבה אית לן למימר דהשתא נבעלה דאוקמה אחזקת הגוף שהיתה בתולה: **ואי בעית אימא באשת ישראל דקביל בה אביה קידושין פחותה מבת ג' שנים.** וא"ת אכתי איכא ספק ספיקא ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון ספק כשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס הוא כדאמרינן בהבא על יבמתו (שם סא:) וי"ל דשם אונס חד הוא וא"ת ונוקמה בחזקת היתר לבעלה וי"ל דאונסא קלא אית לה כדאמרינן בירושלמי [ד][אונסא יש לו קול] והשתא דליכא קלא הוי ליה רצון רובא ומיעוט אונס ורובא וחזקה רובא עדיף וא"ת א"כ בספק ספיקא נמי תיאסר דספק אונס כמאן דליתיה דמי ולא נשאר אלא חד ספק ספק תחתיו והא לא שייך לאוקמה בחזקת היתר כדפי' [א] ואומר ר"י דהאי רובא דברצון אינו רוב גמור אלא הוי מדרבנן והלכך במקום ספק ספיקא שרי ובמקום חד ספיקא חשבי רבנן רצון לגבי אונס רובא ואשכחן כי האי גוונא גבי תינוק שנמצא בצד העיסה (קדושין דף פ.) דלא הוי רובא אלא מדרבנן ולהכי קאמר ר' יוחנן התם דאין שורפין עליו את התרומה וא"ת אכתי באשת כהן ובקיבל אביה קדושין פחותה מבת שלש לישראל איכא ספק ספיקא דספק מוכת עץ ספק דרוסת איש [ד][באשת כהן אית לן למימר את"ל דאינה מוכת עץ מ"מ ספק תחתיו ספק אין תחתיו אשת ישראל את"ל דאינה מוכת עץ ספק באונס ספק ברצון] ואין לומר דמוכת עץ לא שכיח דהא אמרינן באלו נערות (לקמן לו:) גבי קומא שאין לה טענת בתולין מפני שנחבטה על גבי קרקע ופריך כולהו נמי חבוטי מיחבטן א"כ שכיח ולפירוש ר"ת דמוכת עץ פתחה סתום אתי שפיר וי"ל דאם איתא דמוכת עץ היא הויא טוענת דאין גנאי בכך כמו בביאת אונס ומדלא טענה אין להסתפק בכך: **ומי אמר ר' אלעזר הכי והאמר ר"א כו'.** תימה השתא דבעי למימר דלא מהימן אפי' לשוייה עליה חתיכה דאיסורא תיקשי ליה מתני' דהאומר לאשה קידשתיך אסור בקרובותיה וי"ל דסבירא ליה למקשן דאין דבר שבערוה פחות משנים ואפי' ראה אדם שזינתה אשתו רק שלא היה שם עדים לא היתה נאסרת עליו והלכך ממתני' לא קשיא ליה מידי דקדשתיך בעדים קאמר דמקדש אפי' בעד אחד אין חוששין לקדושיו[ה] אבל אהא דאמר ר' אלעזר דנאמן בלא עדים לומר דמצא פתח פתוח פריך שפיר: **קינוי וסתירה אין עדים לא.** הכי נמי דלא אתא למעוטי על פי עצמו דלעדים דמי כיון דקים ליה: **מפני מה לא אסרוה.** פירש הקונטרס והלא אותו מעשה בעדים הוה ואין נראה דנהי דידוע לרבים הוה שהביאה לביתו מ"מ לא ראו כמכחול בשפופרת שבפני בני אדם לא שמש ונראה לר"י לפרש וא"ת דפתח פתוח כשני עדים דמי אמאי לא אסרוה לדוד דדוד היה יודע בודאי שנבעלה ואע"פ שעשה תשובה מכל מקום עיכבה ואם היתה אסורה לו לא היה אותו צדיק לוקחה לו לאשה:
כל

עין משפט נר מצוה

מז א ב ג מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' י יא סמג לאוין קלח טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' יד וסימן סח סעי' ז:

מח ד מיי' פי"ט מהל' אישות הל' טו טוש"ע שם סי' סח סעי' א:

מט ה מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' יח סמג עשין מח טוש"ע סי' קטו וטוש"ע שם סי' יא סעי' א [וברב אלפס קידושין פ"ג די' רלח]:

נ ו מיי' פי"א מהל' סוטה הל' [יד] טו סמג עשין ט טוש"ע אה"ע סי' קעח סעי' יד [וברב אלפס שם]:

◆

תוספות רי"ד

אמר ר"א האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו. פי' שלא טען טענות דמים לומר בעלתי ולא מצאתי דמים כגון שהיתה בוגרת או שהיתה ממשפחת דורקטי נאמן לאוסרה עליו. פי' המורה ואע"פ שאין הדבר הזה יכול להתברר אלא על פיו לגבי נפשיה הוי מהימן לשוויה עליה חתיכה דאיסורא אבל להפסיד כתובה לא מהימן. ואמאי ספק ספיקא הוא ספק תחתיו זינתה וספק לא זינתה תחתיו ואת"ל תחתיו זינתה ספק באונס ספק ברצון. ל"צ באשת כהן פי' דאפילו באונס אסורה לו הלכך חד ספק הוא ואבע"א באשת ישראל וכגון דקיבל [בה] אבוה קידושין פחות מבת ג' שנים פי' שאין לומר קודם שאירסה זינתה שהרי בתולה חוזרים עליה נשאר שם אלא חד ספק ומספיקא היא נאסרה לו: מאי קמ"ל תנינא פי' שאדם נאמן על עצמו לאסור לו את המותר עליו. האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה פי' באמה ובתה ואחותה דשווינהו אנפשיה חתיכה דאיסורא והיא מותרת בקרוביו פי' שהרי אינה מודה בקידושיו ובמס' קידושין מוקי לה באומר לה קדשתיך בפני עדים והלכו להם למדינות הים. מהו דתימא התם הוא דודאי קים ליה פי' שקדשה אבל הכא מיקם הוא דלא קים ליה פי' מפני שהוא פנוי ויש לומר בחוצפא בעל ונ"ל כי פתוח היה ואינו כן אם לא היתה קמ"ל וכ"ש אם טען בעלתי ולא מצאתי דם בנערה שלא בגרה ואינה משפחת דורקטי שהוא נאמן לאוסרה עליו שהוא טענה ודאית יותר מפתח פתוח: ומי א"ר אלעזר הכי פי' דאשה מונה נאסרת ע"פ עצמו והא א"ר אלעזר אין האשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קינוי וסתירה. ולטעמיך קינוי וסתירה אין עדים לא פי' אם יש עדים שזינתה שמא אינה נאסרת בלא קינוי והכתיב כי מצא בה ערות דבר. אלא הכי קאמר אין האשה נאסרת על בעלה בעד א' אלא בשני עדים. וקינוי וסתירה אפילו בע"א. ופתח פתוח מצאתי כב' עדים דמי. פי' אע"פ שעד אחד נאמן באיסורין. היכא דאמר ליה ע"א אשתך זינתה אינו נאמן שאין דבר שבערוה פחות משנים ואם קינא ונסתרה ובא ע"א ואמר נטמאת נאמן וקורעת כתובתה ויוצאה ואם רוצה לשתות אין משקין אותה. גם אם אמר פתח פתוח מצאתי נאמן על עצמו כשני עדים ושרי אנפשיה חתיכה דאיסורא:

מסורת הש"ס

א) קידושין סה., ב) [במדבר ה], ג) [ועיין היטב ערוך ערך פתח א'], ד) גי' רש"ל, ה) [כלישנא קידושין סה.].

◆

גליון הש"ס

גמ' התם אונס הוה. ע' יבמות נה ע"א תד"ה ע"ש:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה ולא"ת וכו' ולהר"י דהאי רובא דכרלון אינו רוב גמור. עי' פ"י ובשו"ת הרי"ם סי' ... ובספרי טהרה גנזים יח ע"א בתוס' ד"ה שלא וכו' ודו"ק:

◆

מוסף רש"י

והוא אסור בקרובותיה. דשוינהו עליה חתיכה דאיסורא בהודאתו (קידושין סה.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones